

การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอ
ในเขตการศึกษา 5

หนังสืออ้างอิง
ใช้เฉพาะใน/ห้องสมุด

ปราณี บุ๋มลาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2546

ISBN 974-382-069-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

20 ต.ค. 2546

169964

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(ดร.อนันต์ เวทยกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักษณะ
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม ซึ่งเป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ และ ผศ.ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วยดีตลอดระยะเวลาในการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อภิรักษ์ เวทยนุกูล และรองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้กรุณาและอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งผู้นิพนธ์หนังสือและเอกสารที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าประกอบการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ และเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยายการต่าง ๆ รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์สมสมัย รัตนกริธากุล พี่ ๆ และเพื่อน ๆ จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ที่ช่วยเป็นธุระและกำลังใจอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ปราณี นุ่สามสาย

41920156 : สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา ; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ : การเปรียบเทียบ/คุณลักษณะของผู้บริหารระดับจังหวัดและอำเภอ/
เขตการศึกษา 5

ปราณี บุตรสา : การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา
ระดับจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 5 (A COMPARATIVE STUDY OF
CHARACTERISTICS OF PROVINCIAL AND DISTRICT EDUCATIONAL
ADMINISTRATORS IN EDUCATIONAL REGION 5) อาจารย์ที่ปรึกษา :
ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, ค.ด., สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, Ed.D., ไพรัตน์ วงศ์นาม, ค.ด.
138 หน้า ISBN 974-382-069-8

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการ
บริหารและสังกัดของผู้บริหารการศึกษากับคุณลักษณะของผู้บริหารของผู้บริหารการศึกษา
เขตการศึกษา 5 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ข้าราชการ จำนวน 306 คน ที่ปฏิบัติงานใน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการ
อำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
ประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะวิชาชีพของผู้บริหารการศึกษา
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ
การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two-way ANOVA)

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะวิชาชีพของผู้บริหารการศึกษาระดับ
จังหวัด ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับมาก
2. สังกัดและระดับการบริหารของผู้บริหารการศึกษาไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน
กับคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารการศึกษา
3. สังกัดของผู้บริหารการศึกษา มีปฏิสัมพันธ์กับคุณลักษณะวิชาชีพของ
ผู้บริหารการศึกษา แต่ระดับการบริหารไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคุณลักษณะวิชาชีพของผู้บริหาร
การศึกษา
4. ระดับการบริหาร ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา
แต่สังกัดมีปฏิสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา

41920156 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION ; M.ED. (EDUCATIONAL
ADMINISTRATION)

KEYWORD : A COMPARISON/CHARACTERISTIC QUALIFICATION PROVINCIAL AND
DISTRICT ADMINISTRATORS/REGION 5

PRANEE BUSAMSAI : A COMPARATIVE STUDY OF
CHARACTERISTICS OF PROVINCIAL AND DISTRICT EDUCATIONAL
ADMINISTRATORS IN EDUCATIONAL REGION 5. THESIS ADVISOR :
PRASERT SOMPONGTAM, Ph.D., SITTIPRON NIYOMSRISOMSAK, Ed.D.,
PAIRAT VONGNAM, Ph.D. 138 P. ISBN 974-382-069-8

This study aimed at finding out the interaction among administrative levels, jurisdiction of working units and characteristics of educational administrators in Educational Region V. The sample comprised 306 educational officers working in the offices of the district and provincial primary education and in the offices of the district and provincial education superintendents. The rating-scale questionnaire concerning personal and professional characteristics of educational administrators was constructed to obtain the data. The data was analyzed by means $(\bar{X})$, standard deviation (SD) and the two-way analysis of variance (Two-way ANOVA).

The findings were as follows ;

1. Personal and professional characteristic of educational administrators of all administrative levels and working units were rated at high level.
2. There was no interaction among working units, administrative levels and characteristics of educational administrators.
3. Working units affected personal characteristics of educational administrators, but administrative levels did not affect it.
4. Administrative levels did not affected characteristics of educational administrators, but working units affected it.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	คำถามในการวิจัย.....	6
	สมมติฐานของการวิจัย.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
	การบริหารการศึกษาในระดับจังหวัดและอำเภอ.....	14
	ภาวะผู้นำ.....	23
	คุณลักษณะของผู้นำ.....	33
	คุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา.....	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	77
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77

บทที่

หน้า

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	113
ภาคผนวก ก	114
ภาคผนวก ข	118
ภาคผนวก ค	121
ภาคผนวก ง	128
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดและระดับบริหารในแต่ละสังกัด..... 76
2	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะส่วนตัวและ คุณลักษณะวิชาชีพ ของผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 จำแนกตาม สังกัดและระดับการบริหาร..... 83
3	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหาร การศึกษา ในเขตการศึกษา 5 จำแนกตามสังกัดและระดับการบริหาร..... 85
4	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะวิชาชีพของผู้บริหาร การศึกษา ในเขตการศึกษา 5 จำแนกตามสังกัดและระดับการบริหาร..... 87
5	วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างระดับการบริหารและสังกัดกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 5..... 89
6	วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างระดับการบริหารและสังกัดกับคุณลักษณะ วิชาชีพของผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 5..... 90
7	วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างระดับการบริหารและสังกัดกับคุณลักษณะของ ผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 91
8	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม..... 119
9	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะส่วนตัวและ คุณลักษณะวิชาชีพรายข้อของผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 5 122

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
---	---------------------------	---